PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW DZIAŁOWY · JĘZYK POLSKI · KLASA 1 LO I TECHNIKUM · ZAKRES PODSTAWOWY

Dział 2. Antyk: mitologia i epos

Mit i jego funkcje, Mitologia Jana Parandowskiego (cz. I Grecja), Homer Iliada (fragmenty w przekładzie F. K. Dmochowskiego) – wyróżniki eposu, Horacy – wybrane pieśni; carpe diem, złoty środek, non omnis moriar; epikureizm i stoicyzm; motyw, topos, archetyp, mitologizmy. Dziewięć kart: teoria z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Antyk: mitologia i epos – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	4 zad. 11 pkt
2	**Antyk: mitologia i epos – ćwiczenia** Ćwiczę umiejętności z działu	6 zad. 23 pkt
3	**Antyk: mitologia i epos – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	5 zad. 15 pkt
4	**Kartkówka 1: Mitologia i mitologizmy – grupa A** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
5	**Kartkówka 1: Mitologia i mitologizmy – grupa B** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
6	**Kartkówka 2: Iliada i Horacy – grupa A** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
7	**Kartkówka 2: Iliada i Horacy – grupa B** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
8	**Sprawdzian: Antyk: mitologia i epos – grupa A** 45 minut · 28 pkt	8 zad. 28 pkt
9	**Sprawdzian: Antyk: mitologia i epos – grupa B** 45 minut · 28 pkt	8 zad. 28 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach, a karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki (po 15 minut), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (co daje 1 pkt, a co 2 pkt).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: I.1.1, I.1.3, I.1.4, I.1.6–I.1.10, I.1.12–I.1.14, I.2.4, II.2.6, III.2.5. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Antyk: mitologia i epos – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

KARTA 1/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 11 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Mit** – opowieść o bogach, herosach i początkach świata, którą dana wspólnota uważała za prawdziwą i świętą. Funkcje mitów: **wyjaśniająca** (skąd pory roku, ogień, zło na świecie), **religijna** (kim są bogowie i jak ich czcić), **wzorcotwórcza** (wzorce postaw – bunt Prometeusza, miłość Orfeusza, pycha Niobe) i **estetyczna** – mity od starożytności inspirują literaturę i sztukę. **Mitologia** to zbiór mitów danego ludu, a także nauka o mitach.
- **Jan Parandowski, *Mitologia*** (1924), cz. I *Grecja* – lektura obowiązkowa czytana **w całości**. To opowiedziane prozą mity greckie: od powstania świata i walki pokoleń bogów, przez bogów olimpijskich, po herosów (Herakles, Tezeusz, Perseusz) i wielkie cykle – tebański (ród Labdakidów, Edyp, Antygona) i trojański. Parandowski łączy wierność źródłom antycznym z plastycznym, obrazowym opisem.

Postać	Co się wydarzyło	Znaczenie	Frazeologizm
Prometeusz	wykradł bogom ogień i dał go ludziom; przykuty do skały na Kaukazie, orzeł wyjadał mu odrastającą wątrobę	bunt w imię dobra ludzi, poświęcenie	postawa prometejska
Syzyf	przebiegły król, który oszukiwał bogów; w podziemiu wtacza pod górę głaz, który zawsze się stacza	daremny, niekończący się trud	syzyfowa praca
Tantal	obraził bogów; w Hadesie cierpi głód i pragnienie – woda i owoce oddalają się, gdy chce ich dosięgnąć	kara za pychę	męki Tantala
Niobe	chlubiła się liczbą dzieci wobec Latony; Apollo i Artemida zabili jej dzieci, a ona zamieniła się w płaczącą skałę	pycha i cierpienie matki	(płacząca) Niobe
Dedal i Ikar	uciekali z Krety na skrzydłach z piór i wosku; Ikar wzleciał za wysoko, wosk stopniał, chłopiec runął do morza	brak umiaru; marzenie o locie	lot ikaryjski
Orfeusz	zszedł do Hadesu po Eurydykę; miał jej nie oglądać w drodze na ziemię – obejrzał się i stracił ją na zawsze	potęga miłości i sztuki	–
Narcyz	zakochał się we własnym odbiciu w wodzie	egoizm, zapatrzenie w siebie	narcyzm

- **Epos (epopeja)** – wielki gatunek epicki pisany wierszem. Wyróżniki eposu homeryckiego (I.1.3): **inwokacja** (zwrot do bóstwa – Muzy – z prośbą o natchnienie i zapowiedź tematu), **narrator** wszechwiedzący i zdystansowany, **świat dwupłaszczyznowy** (ludzie i ingerujący w ich losy bogowie), bohater – heros, tło wielkiej wojny, **retardacja** (spowalnianie akcji, np. długi opis tarczy Achillesa w ks. XVIII), **epitety stałe** („boski Achilles", „Agamemnon, król mężów"), **porównanie homeryckie** – rozbudowane porównanie, które rozwija się w osobną scenkę.
- **Homer, *Iliada*** (według tradycji VIII w. p.n.e.; lektura – fragmenty): 24 księgi o kilkudziesięciu dniach dziesiątego roku wojny trojańskiej. Temat zapowiada inwokacja: **gniew Achillesa**. Przebieg: spór Achillesa z Agamemnonem o brankę Bryzeidę → Achilles odmawia walki, Grecy przegrywają → Hektor zabija Patroklosa, przyjaciela Achillesa → Achilles wraca do walki i zabija Hektora, bezcześci jego zwłoki → Priam przychodzi nocą do namiotu Achillesa i wykupuje ciało syna → pogrzeb Hektora. **W *Iliadzie* nie ma** konia trojańskiego ani zdobycia Troi. Polski przekład klasyczny: Franciszek Ksawery Dmochowski (trzynastozgłoskowiec rymowany parami; formy: Pryjam, Patrokl, Pelid – syn Peleusa).
- **Horacy** (65–8 p.n.e.) – poeta rzymski z czasów cesarza Augusta, autor *Pieśni*. Jego sentencje stały się toposami: **carpe diem** – „chwytaj dzień" (*Do Leukonoe*, I 11), **aurea mediocritas** – „złoty środek" (*Do Liciniusa*, II 10), **non omnis moriar** – „nie wszystek umrę" (*Exegi monumentum*, III 30), przemijanie (*Do Postumusa*, II 14). Filozofie (I.2.4): **epikureizm** – szczęście to przyjemność rozumiana jako spokój ducha i brak cierpienia, osiągana z umiarem; **stoicyzm** – cnota i spokój ducha niezależny od zmiennego losu. Horacy łączy obie postawy.
- **Motyw** – powtarzający się element treści; **topos** – motyw utrwalony w kulturze od starożytności (np. *exegi monumentum* – poeta nieśmiertelny dzięki dziełu; *carpe diem*; *aurea mediocritas*). **Archetyp** (pojęcie z zakresu rozszerzonego) – pierwotny wzorzec postaci lub sytuacji, powracający w kulturze w wielu wersjach, np. Prometeusz – buntownik-dobroczyńca, Niobe – matka opłakująca dzieci, Priam – ojciec proszący o ciało syna.
- **Mitologizmy** (II.2.6) – związki frazeologiczne z mitologii: *puszka Pandory* (źródło nieszczęść), *pięta achillesowa* (słaby punkt), *koń trojański* (podstęp), *jabłko niezgody* (przyczyna sporu), *nić Ariadny* (sposób wyjścia z zawiłej sytuacji), *stajnia Augiasza* (wielki bałagan), *herkulesowa praca*, *syzyfowa praca*, *męki Tantala*, *paniczny strach* (od boga Pana), *olimpijski spokój*.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Wyjaśnij, dlaczego spotkanie Priama z Achillesem (ks. XXIV) bywa uznawane za najbardziej ludzką scenę *Iliady*.
Wrogowie – ojciec zabitego i zabójca – płaczą razem: Priam nad Hektorem, Achilles nad swoim ojcem i nad Patroklosem. Priam prosi „Pomnij na ojca swego", a Achilles widzi w nim własnego ojca. Wspólne cierpienie okazuje się silniejsze niż wojna i gniew; Achilles oddaje ciało.
Jak myśleć: wskaż, **co łączy** postacie mimo konfliktu, i oprzyj to na konkretnym elemencie sceny (prośba, płacz, gest).

Podgląd • Pierwsza Ławka

Przykład 2. Nazwij środek w wersach: „Jako gdy kto zabije gwałtownie człowieka, / Przed zemstą prawa w obce krainy ucieka, / Wszystkich zdumi, w dom wszedłszy, gdzie schronienia żąda: / Tak Pelid na Pryjama zdumiony pogląda" i określ jego funkcję.

To **porównanie homeryckie** (rozbudowane, rozwinięte w osobną scenkę: „jako… tak…"). Zestawia wejście Priama z pojawieniem się zbiega, który prosi o schronienie w obcym domu – podkreśla zdumienie Achillesa i niezwykłość sytuacji, a zarazem spowalnia akcję (retardacja).

Za co CKE daje punkt: za nazwę **i** funkcję w tym konkretnym miejscu tekstu.

Przykład 3. Wyjaśnij, co znaczy sentencja *carpe diem* i z jaką filozofią się wiąże.

„Chwytaj dzień" – korzystaj z tego, co daje teraźniejszość, bo przyszłości nie znasz, a czas szybko mija. Rada wynika z **epikureizmu**, ale nie oznacza beztroskiej zabawy: chodzi o spokojne, rozumne cieszenie się życiem i porzucenie lęku przed tym, czego nie da się przewidzieć.

Jak myśleć: unikaj uproszczenia „carpe diem = baw się, bo jutro nie istnieje".

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj mitologizmom ich znaczenia. Wpisz właściwą literę. ___ / 4 pkt

1. syzyfowa praca	a) ciężki i daremny trud
2. puszka Pandory	b) źródło nieszczęść, które lepiej zostawić zamknięte
3. pięta achillesowa	c) sposób wyjścia z zawiłej sytuacji
4. nić Ariadny	d) słaby, czuły punkt

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Który element nie jest cechą eposu homeryckiego? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. jedność miejsca – cała akcja przed jednym pałacem

B. inwokacja

C. porównanie homeryckie

D. świat ludzi i ingerujących w ich losy bogów

Zadanie 3. Uzupełnij zdania o *Iliadzie*. ___ / 3 pkt

Achillesa Hektora Agamemnonem Priamem Achilles Patroklos

1. Temat utworu zapowiada inwokacja: gniew _____.
2. Achilles pokłócił się o brankę z wodzem Greków – _____.
3. Hektora, najdzielniejszego z Trojan, zabił w pojedynku _____.

Zadanie 4. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 3 pkt

1. Horacy był poetą rzymskim.	**P**	**F**
2. Carpe diem to zachęta do gromadzenia majątku na przyszłość.	**P**	**F**
3. Stoicy zalecali spokój ducha wobec zmiennego losu.	**P**	**F**

PIERWSZA ŁAWKA

Antyk: mitologia i epos – ćwiczenia

Ćwiczę umiejętności z działu

KARTA 2/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 23 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj streszczenie sceny z lektury i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Prometeusz

Prometeusz, jeden z tytanów, był przyjacielem ludzi. Widział, że żyją w zimnie i ciemności, bez rzemiosł i bez nadziei. Zeus nie chciał dać im ognia – ten dar miał pozostać przywilejem bogów. Prometeusz postanowił pomóc ludziom wbrew jego woli: wykradł ogień i zaniósł go na ziemię.

Odtąd ludzie mogli się ogrzać, przygotować strawę, obrabiać metale i wytwarzać narzędzia – zaczęła się cywilizacja. Zeus ukarał tytana okrutnie: kazał przykuć go do skały na Kaukazie. Każdego dnia przylatywał orzeł i wyszarpywał mu wątrobę, która w nocy odrastała, więc męka nie miała końca.

Prometeusz nie błagał o litość i nie wyrzekł się swojego czynu. Uwolnił go dopiero Herakles, który zabił orła strzałą.

Streszczenie sceny przygotowane na potrzeby zestawu – Jan Parandowski, *Mitologia*, cz. I Grecja.

1.1. Wyjaśnij, dlaczego Prometeusza nazywa się dobroczyńcą ludzkości. ___ / 2 pkt

1.2. Wyjaśnij, co oznacza określenie *postawa prometejska*. ___ / 1 pkt

1.3. Oceń czyn Prometeusza: był buntem czy poświęceniem? Uzasadnij odpowiedź dwoma argumentami. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Hektor i Andromacha

Andromacha zaś przed nim łzy lejąc obficie
Bierze za ręce męża i tak mówić pocznie:
— «Mężu! Męstwo cię twoje zgubi nieodwłocznie!
Nie masz żadnej litości nad dziecięcia głową
Ni nade mną nieszczęsną, wkrótce twoją wdową.
Na jednego Achaje wszystkie złączą siły
I odbiorą ci życie. Ach! Mój mężu miły,
Jeżeli mam cię stracić, obym legła w grobie!
Nie masz dla mnie pociechy żadnej już po tobie,
Smutki mnie gnębić będą aż do dni ostatka.
[…]
Tyś mi ojcem, tyś matką, kochany Hektorze,
Tyś mi bratem, ty mężem w dni kwitnących porze!
Zostań tu, zbyt rycerską nie uwodź się cnotą,
Nie zostawiaj mnie wdową, a syna sierotą!…

Na to Hektor, największy wódz na krwawe boje:
— «Kochana Andromacho, czuję żale twoje,
Lecz by Trojów i Trojek głosy mnie przebodły,
Gdybym się z dala boju chronił jak mąż podły.
Nie, nie może się serce moje upośledzać,
Chcę najżwawsze Trojany do boju uprzedzać,
Moją i ojca chwałę utrzymać przykładnie.
Wiem ja, że przyjdzie ów dzień, kiedy Troja padnie,
Kiedy wielki wielkiego ludu król polęże,
A z nim zginą trojańscy straszni dzidą mężе.
Ale nie tak się lękam trojańskiej zaguby,
Nie tak ojca Pryjama i matki Hekuby,
Ani kochanych braci, choć nieprzyjaciele
Rycerskich dusz na placu położą tak wiele,
Jako nad stanem twoim serce mi się krwawi,
Gdy cię weźmie wódz grecki, wolności pozbawi.
[…]
Niech cię, najmilsza żono, los mój tak nie boli,
Nikt mi życia nie weźmie bez wyroku woli;
Od wyroku zaś żaden człek się nie wybiega,
Równie mu i bohater, i gnuśnik podlega.

Homer, *Iliada*, księga VI (pożegnanie Hektora z Andromachą), przeł. Franciszek Ksawery Dmochowski, fragmenty (domena publiczna).

2.1. Wypisz dwa argumenty, którymi Andromacha próbuje zatrzymać Hektora. ___ / 2 pkt

2.2. Wyjaśnij, dlaczego Hektor nie ulega prośbom żony. Podaj dwa powody. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

2.3. Nazwij konflikt wartości, przed którym stoi Hektor. ___ / 1 pkt

Zadanie 3. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Do Leukonoe

Nie pytaj próżno, bo nikt się nie dowie,
Jaki nam koniec zgotują bogowie —
I babilońskich nie badaj wróżbiarzy.
Lepiej tak przyjąć wszystko, jak się zdarzy…
A czy z rozkazu Jowisza ta zima,
Co teraz wichrem wełny morskie wzdyma,
Będzie ostatnia, czy też nam przysporzy
Lat jeszcze kilka tajny wyrok boży,
Nie troszcz się o to i… klaruj swe wina.
Mknie rok za rokiem jak jedna godzina;
Więc łap dzień każdy, a nie wierz ni trochę
W złudnej przyszłości obietnice płoche.

Horacy, Pieśń I 11 (*Do Leukonoe*), przeł. Henryk Sienkiewicz (domena publiczna).

3.1. Wyjaśnij, jaką radę daje Leukonoe osoba mówiąca. ___ / 1 pkt

3.2. Wypisz zwrot, który odpowiada łacińskiej sentencji *carpe diem*. ___ / 1 pkt

3.3. Wyjaśnij, z jaką filozofią łączy się ta rada i czy oznacza ona beztroską zabawę. ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Przyporządkuj cytaty z *Iliady* (przekład Dmochowskiego) do wyróżników eposu. Wpisz je do właściwej kolumny. ___ / 4 pkt

„Gniew Achilla, bogini, głoś, obfity w szkody” „Agamemnon, król mężów” „boski Achillesie”
„Jako gdy kto zabije gwałtownie człowieka, / Przed zemstą prawa w obce krainy ucieka, / […] Tak Pelid na Pryjama zdumiony pogląda”

inwokacja	epitet stały	porównanie homeryckie

Zadanie 5. Uzupełnij zdania mitologizmami z ramki. Wpisz je w odpowiedniej formie. ___ / 3 pkt

stajnia Augiasza puszka Pandory pięta achillesowa nić Ariadny koń trojański

1. Porządkowanie archiwum po dwudziestu latach zaniedbań to prawdziwe sprzątanie _____.
2. Wystarczyło jedno nieostrożne pytanie, by otworzyć _____ – kłótniom nie było końca.
3. Matematyka była jego _____ – na każdym sprawdzianie traciła przez nią punkty cała średnia.

Zadanie 6. Wyjaśnij, czym różni się mit od eposu. Podaj dwie różnice. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Antyk: mitologia i epos – zadania typu maturalnego

Polecenia i punktacja jak na maturze 2027

KARTA 3/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 15 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 6 pkt

Priam i Achilles

Wszedł Pryjam cicho, ukląkł, za nogi uchwycił
I rękom srogim, które w podziemne otchłanie
Tylu strąciły synów, dał pocałowanie.
Jako gdy kto zabije gwałtownie człowieka,
Przed zemstą prawa w obce krainy ucieka,
Wszystkich zdumi, w dom wszedłszy, gdzie schronienia żąda:
Tak Pelid na Pryjama zdumiony poglądał.
Zdziwieni towarzysze patrzają po sobie,
Gdy starzec zaczął, w ciężkiej pogrążon żałobie:
— «Pomnij na ojca swego, boski Achillesie!
W równym on ze mną wieku, w ostatnich lat kresie!
Może niesprawiedliwi cisną go sąsiedzi,
Nie ma, kto by złe odparł, pod którym się biedzi;
Jednak słysząc, że żyjesz, wolny od rozpaczy
Krzepi się tą nadzieją, że syna obaczy,
Gdy z Troi do ojczystej powrócisz krainy.
Lecz ja, najnieszczęśliwszy, miałem dzielne syny,
Z których podobno żaden żywy nie zostaje,
Odkąd wojnę przynieśli przed nasz gród Danaje…
[…]
Hektor, zginął od ciebie, walcząc za ojczyznę.
Po niego tu przychodzę. Uczcij mą siwiznę!
Masz okup wielkiej ceny, masz drogie ofiary:
Szanuj bogi, Achillu, nie gardź mymi dary!
Przypomnij ojca, obu nas ciężar lat gniecie.
Możesz być kto ode mnie biedniejszy na świecie?
Jam usta — tegom wreszcie nieszczęśliwy dożył
Na ręce synów moich zabójcy położył!»
Rzekł. Na wspomnienie ojca rycerz czule wzdycha,
I z wolna rękę starca od siebie odpycha.
Ten Hektora wspomniawszy, w nim państwa nadzieje,
Leżąc u nóg Achilla, rzęsiste łzy leje;
Tamten na dwie osoby swą czułość rozdziela:
Już płacze ojca, znowu płacze przyjaciela.
Spólne ich narzekania i płacz pomieszany
Smutnym echem namiotu powtarzały ściany.

Homer, *Iliada*, księga XXIV (Priam w namiocie Achillesa), przeł. Franciszek Ksawery Dmochowski, fragment (domena publiczna).

1.1. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Priam przychodzi do Achillesa z darami jako okupem.	**P**	**F**
2. Achilles każe sługom wyprowadzić Priama z namiotu.	**P**	**F**
3. Achilles płacze na przemian nad swoim ojcem i nad przyjacielem.	**P**	**F**

1.2. Wyjaśnij, jakim argumentem Priam najskuteczniej porusza Achillesa. Odwołaj się do tekstu. ___ / 2 pkt

1.3. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Porównanie homeryckie „Jako gdy kto zabije gwałtownie człowieka…" służy przede wszystkim ___ / 1 pkt

A. opisaniu wyglądu namiotu i uzbrojenia Achillesa.

B. przedstawieniu przebiegu bitwy przy okrętach.

C. oddaniu zdumienia Achillesa i niezwykłości przybycia Priama.

D. zapowiedzi śmierci Achillesa w walce pod Troją.

1.4. Wyjaśnij, co w tej scenie łączy Priama i Achillesa, choć są wrogami. Podaj dwa elementy. ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 2. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Pomnik trwalszy niż ze spiży

Stawiłem sobie pomnik trwalszy niż ze spiży,
Od królewskich piramid sięgający wyżej;
Ani go deszcz trwający, ani Akwilony
Nie pożyją bezsilne, ni lat niezliczony

Szereg, ni czas lecący w wieczności otchłanie.
Nie wszystek umrę, wiele ze mnie tu zostanie
Poza grobem. Potomną sławą zawsze młody,
Róść ja dopóty będę, dopóki na schody

Kapitolu z westalką cichą kapłan kroczy.
Gdzie z szumem się Aufidus rozhukany toczy,
Gdzie Daunus w suchym kraju rządził polne ludy,
Tam o mnie mówić będą, że ja — niski wprzódy,

Na wyżyny się wzbiłem, i żem przeniósł pierwszy
Do narodu Italów rytm aiolskich wierszy.
Melpomeno, weź chlubę, co z zasługi rośnie,
I delfickim wawrzynem wieńcz mi włos radośnie.

Horacy, Pieśń III 30 (*Exegi monumentum…*), przeł. Lucjan Rydel. Akwilon – wiatr północny; Aufidus – rzeka w rodzinnych stronach Horacego; Melpomena – Muza (domena publiczna).

2.1. Wyjaśnij, na czym według osoby mówiącej polega jej nieśmiertelność. ___ / 1 pkt

2.2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Myśl tego utworu najlepiej oddaje łacińska sentencja ___ / 1 pkt

A. carpe diem.

B. non omnis moriar.

C. aurea mediocritas.

D. memento mori.

2.3. Rozstrzygnij, czy wypowiedź poety jest wyrazem pychy. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do utworu.
Rozstrzygnięcie: ……
Uzasadnienie: …… ___ / 2 pkt

Zadanie 3. Przeczytaj streszczenie sceny z lektury i wykonaj zadania. ___ / 2 pkt

Dedal i Ikar

Dedal, słynny budowniczy i wynalazca z Aten, pracował na Krecie dla króla Minosa. Gdy zapragnął wrócić do ojczyzny, król nie pozwolił mu odpłynąć. Dedal postanowił więc uciec drogą powietrzną: z piór sklejonych woskiem zrobił dwie pary skrzydeł – dla siebie i dla syna Ikara.

Przed startem pouczył chłopca, by leciał za nim środkiem drogi: nie za nisko, bo wilgoć morza obciąży pióra, i nie za wysoko, bo słońce roztopi wosk. Na początku Ikar słuchał ojca, lecz upojony lotem wzbijał się coraz wyżej. Żar słońca rozpuścił wosk, pióra się rozsypały i chłopiec runął do morza. Zrozpaczony Dedal pochował syna, a morze, w którym Ikar zginął, nazwano Ikaryjskim.

Streszczenie sceny przygotowane na potrzeby zestawu – Jan Parandowski, *Mitologia*, cz. I Grecja.

3.1. Wyjaśnij, jak rada Dedala dla Ikara łączy się z Horacjańską zasadą *aurea mediocritas* (złotego środka). ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: Antyk: mitologia i epos – grupa A

45 minut · 28 pkt

KARTA 8/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 28 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Początek Iliady

Gniew Achilla, bogini, głoś, obfity w szkody,
Który ściągnął klęsk tyle na greckie narody,
Mnóstwo dusz mężnych wcześnie wtrącił do Erebu,
A na pastwę dał sępom i psom bez pogrzebu
Walające się trupy rycerskie wśród pola:
Tak Zeusa wielkiego spełniała się wola
Odtąd, gdy się zjątrzyli sporem niebezpiecznym
Agamemnon, król mężów, z Achillem walecznym.

Od kogóż tej niezgody pożar zapalony?
Od Feba, co go Kronid z pięknej miał Latony.
Gniewny na króla, wojsku straszną klęskę zadał,
Rozszerzył mór w obozie, codziennie lud padał;
Mścił się, że był zelżony jego kapłan święty.
Przyszedł Chryzes, gdzie stały Achajów okręty,
Świetną na okup córki przynosząc ofiarę,
A w ręku mając berło i Feba tiarę;
Prosił Greki o litość na ojcowskie bóle:
Najbardziej zaś Atrydy, dwa narodów króle:
— «Atrydowie i Grecy! Niech wam dadzą bogi
Dobyć miasta Pryjama, w swoje wrócić progi!
Lecz pomni na łuk Feba strzelający z góry,
Weźcie okup, nie przeczcie ojcu jego córy!

Rzekł. W Grekach szmer przyjazny oznaczał ich zgodę,
Aby uczcić kapłana i przyjąć nagrodę;
Nie przypadła królowi do serca ta mowa,
Więc go puścił z obelgą, przydał groźne słowa:
— «Znidź, naprzykrzony starcze, z oczu moich pręcej,
Nie waż bawić się dłużej ani wracać więcej!
[…]
Pójdź precz! Ani mnie gniewaj, żebyś został cały!
Rzekł król; zalękł się starzec i odszedł struchlały.

Homer, *Iliada*, księga I (początek), przeł. Franciszek Ksawery Dmochowski. Feb – Apollo; Kronid – Zeus; Atrydzi – Agamemnon i Menelaos (domena publiczna).

1.1. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Inwokacja zapowiada, że tematem utworu będzie gniew Achillesa.	**P**	**F**
2. Chryzes przychodzi do Greków, by wykupić córkę.	**P**	**F**
3. Agamemnon przyjmuje okup, bo domagają się tego Grecy.	**P**	**F**

1.2. Wyjaśnij, jaką rolę w tym fragmencie odgrywają bogowie. Podaj dwa przykłady. ___ / 2 pkt

1.3. Porównaj sytuację Chryzesa z sytuacją Priama w księdze XXIV. Wskaż jedno podobieństwo i jedną różnicę. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Antyk: mitologia i epos – kartkówki, sprawdzian, powtórka – język polski, kl. 1 LO (zakres podstawowy)

Podgląd pokazał 8 z 24 stron. Pełna wersja: 24 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Antyk: mitologia i epos – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 11 pkt
- Karta 2: Antyk: mitologia i epos – ćwiczenia – 6 zadań, 23 pkt
- Karta 3: Antyk: mitologia i epos – zadania typu maturalnego – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: Mitologia i mitologizmy – grupa A – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: Mitologia i mitologizmy – grupa B – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: Iliada i Horacy – grupa A – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: Iliada i Horacy – grupa B – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Antyk: mitologia i epos – grupa A – 8 zadań, 28 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Antyk: mitologia i epos – grupa B – 8 zadań, 28 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z komentarzem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/polski-liceum-klasa-1-dzial-02-antyk-mitologia-i-epos